

POSTANOWIENIE

Dnia 15 maja 2020 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Anna Kozłowska

w sprawie z powództwa Skarbu Państwa - Generalnego Dyrektora Dróg Krajowych i Autostrad
przeciwko D. spółce z o.o. w C. i B. k.s.
z siedzibą w P. (Czechy)
o zapłatę,
na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej w dniu 15 maja 2020 r.,
na skutek skargi kasacyjnej pozwanych
od wyroku Sądu Apelacyjnego w (...)
z dnia 13 grudnia 2018 r., sygn. akt VI ACa (...),

- 1. odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania,**
- 2. oddala wniosek powoda o zasądzenie kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu kasacyjnym.**

UZASADNIENIE

Zgodnie z art. 398⁹ § 1 k.p.c., Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, zachodzi nieważność

postępowania lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona. W świetle tej regulacji, cel wymagania przewidzianego w art. 398⁴ § 2 k.p.c. może być wobec tego osiągnięty tylko przez powołanie i uzasadnienie istnienia przesłanek o charakterze publicznoprawnym, które będą mogły stanowić podstawę oceny skargi kasacyjnej pod kątem przyjęcia jej do rozpoznania. Na tych jedynie przesłankach Sąd Najwyższy może rozstrzygnąć w kwestii przyjęcia bądź odmowy przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania. Jednocześnie przypomnieć należy, że Sąd Najwyższy nie jest trzecią instancją sądową i jego rolą nie jest korygowanie ewentualnych błędów w zakresie stosowania czy wykładni prawa w każdej indywidualnej sprawie.

Skarżący we wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania powołali przesłankę z art. 398⁹ § 1 pkt 2 k.p.c. wskazując, że w sprawie zachodzi potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości:

- art. 647¹ § 2 k.c. w brzmieniu obowiązującym do dnia 31 maja 2017 r., dotyczącym kwestii: czy zgoda na zawarcie umowy z podwykonawcą może być wyrażona przez inwestora w dowolnym momencie, nawet już po wykonaniu umowy podwykonawczej oraz przez sam fakt uznania roszczenia podwykonawcy o zapłatę wynagrodzenia i dokonanie jego zapłaty.

- art. 647⁵ § 5 k.c. w brzmieniu obowiązującym do dnia 31 maja 2017 r. , dotyczącym kwestii: czy podstawę roszczenia inwestora względem generalnego wykonawcy wynikającego z dokonania bezpośredniej płatności na rzecz podwykonawcy stanowi art. 518 k.c., czy roszczenie to ma charakter odszkodowawczy i jego podstawę stanowi art. 471 k.c., a w konsekwencji jedną z jego przesłanek stanowi wykazanie poniesienia szkody przez inwestora.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Powołanie we wniosku przesłanki z art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c. zobowiązuje skarżącego zarówno do sformułowania zagadnienia prawnego jak i przedstawienia pogłębionej argumentacji prawnej, wskazującej na rzeczywiste istnienie powołanej przesłanki, uzasadniającej przyjęcie skargi do rozpoznania (postanowienia Sądu

Najwyższego z dnia 10 maja 2001 r., II CZ 35/01, OSNC 2002, Nr 1, poz. 11, z dnia 11 stycznia 2002 r., III CKN 570/01 OSNC 2002, Nr 12, poz. 151, z dnia 23 listopada 2010 r., II CSK 344/10, nie publ.). Zagadnienie prawne wymaga przytoczenia argumentów wskazujących na istniejące w nauce lub orzecznictwie rozbieżne oceny prawne, w związku z którymi zagadnienie zostało sformułowane. Wypowiedź Sądu Najwyższego stanowiąca rozstrzygnięcie przedstawionego zagadnienia prawnego powinna oddziaływać na wynik sprawy. To oddziaływanie na wynik sprawy rozumieć trzeba w ten sposób, że udzielenie odpowiedzi na wątpliwość prawną sformułowaną przez skarżącego o tyle wpłynie na rozstrzygnięcie o ile przedstawionemu zagadnienie prawnemu towarzyszyć będą odpowiednio wyartykułowane podstawy kasacyjne. Po przyjęciu skargi kasacyjnej do merytorycznego rozpoznania, Sąd Najwyższy może bowiem skargą tę rozpoznać wyłącznie w granicach powołanych przez skarżącego podstaw kasacyjnych. Związanie nie tylko granicami zaskarżenia, ale i podstawami kasacyjnymi wprost wynika z art. 398¹³ § 1 k.p.c. Związanie granicami podstaw kasacyjnych oznacza, że Sąd Najwyższy może uwzględniać tylko te naruszenia prawa materialnego lub przepisów postępowania, które zostały przez skarżącego przytoczone w ramach obowiązku przewidzianego w art. 398⁴ § 1 pkt 2 k.p.c. Poszukiwanie i uwzględnienia przez Sąd Najwyższy innych - mogących występować obiektywnie, lecz niewytkniętych przez skarżącego - uchybień materialnoprawnych i procesowych, bez względu na ich ciężar i znaczenie dla wyniku rozpoznania skargi jest niedopuszczalne.

Dodać też trzeba, że istotne zagadnienie prawne nie występuje, jeżeli Sąd Najwyższy w pewnej kwestii wyraził pogląd we wcześniejszym orzecznictwie, a nie zachodzą okoliczności uzasadniające zmianę tego poglądu (por. m.in. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 17 marca 2015 r., I PK 4/15, z dnia 23 kwietnia 2015 r., I CSK 691/14, i z dnia 12 grudnia 2008 r., II PK 220/08). Wreszcie trzeba mieć na uwadze, że skarga kasacyjna wnoszona jest w konkretnej sprawie, a ustalony przez sądy *meriti* stan faktyczny, którym Sąd Najwyższy przy jej rozpoznaniu byłby związany (art. 398³ § 3 i art. 398¹³ § 2 k.p.c.), musi pozostawać w związku z przedstawionym przez skarżącego zagadnieniem prawnym, czy wątpliwościami prawnymi i pozwalać na ich rozstrzygnięcie.

Powyższe uwagi prowadzą do konkluzji, że aczkolwiek skarżący sformułował zagadnienia prawne i mogą być one poczytane za abstrakcyjne, to brak jest podstaw do przyjęcia, że są to zagadnienia spełniające przedstawione wyżej wymogi.

Zagadnienie udzielenia przez inwestora zgody na zawarcie umowy z podwykonawcą było przedmiotem licznych wypowiedzi Sądu Najwyższego, a przyjęte stanowisko uznać można za ustabilizowane i znajdujące poparcie także w piśmiennictwie (por. np. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 28 września 2018 r., I CSK 157/18, nie publ.; wyrok Sądu Najwyższego z dnia 20 sierpnia 2015 r., II CSK 551/14, nie publ.; uchwała Sądu Najwyższego z dnia 29 kwietnia 2008 r., III CZP 6/08, OSNC 2008, nr 11, poz. 121). Ocena skuteczności zgody inwestora na zawarcie przez wykonawcę umowy o roboty budowlane z podwykonawcą wymaga w pierwszej kolejności ustalenia rodzaju zgody inwestora, a w drugiej kolejności dokonania analizy, czy postępowanie podmiotów zaangażowanych w realizację umowy, poprzedzające udzielenie tej zgody było prawidłowe, a w konsekwencji, czy zgoda inwestora wywarła skutek określony w art. 647¹ § 5 k.c. Jak wynika z dokonanych w sprawie ustaleń faktycznych, którymi Sąd Najwyższy jest związany (art. 398³ § 3 i art. 398¹³ § 2 k.p.c.), w dniu 17 kwietnia 2013 r. Generalna Dyrekcja Dróg Krajowych i Autostrad Oddział w W. zatwierdziła umowę pozwanych z podwykonawcą „L.” H.M., nie zgłaszając sprzeciwu lub zastrzeżeń.

Odnosnie do drugiego zagadnienia, zauważyć trzeba, że nie ma ono związku z podstawą prawną, jaką dla rozstrzygnięcia przyjął Sąd Apelacyjny. Sąd Apelacyjny wskazał, że zastosowanie ma art. 376 § 1 k.c. i ten przepis uczynił podstawą prawną rozstrzygnięcia. Taką podstawą prawną dla roszczeń regresowych inwestora Sąd Najwyższy wskazywał m.in. w wyrokach z dnia 11 lutego 2016 r., V CSK 339/15, z dnia 18 lutego 2016 r., II CSK 215/15, z dnia 15 lutego 2018 r., IV CSK 286/17, z dnia 20 marca 2019 r., V CSK 639/17 (nie publ.). Ze stanowiska Sądu Apelacyjnego jasno wynika, że nie zaaprobował koncepcji wstąpienia w cudzy dług, a więc, że podstawę prawną roszczenia powoda stanowi art. 518 § 1 k.c.

W podstawie kasacyjnej z art. 398³ § 1 pkt 1 k.p.c. skarżący nie zarzucili ani naruszenia art. 376 k.c. przez wadliwe zastosowanie, ani też art. 471 k.c. przez niezastosowanie, ale zarzucili „naruszenie art. 518 § 1 k.c. w związku z art. 647¹ § 5 k.c. przez niewłaściwe zastosowanie polegające na uznaniu, że podstawę roszczenia inwestora względem generalnego wykonawcy wynikającego z dokonania bezpośredniej płatności na rzecz podwykonawcy na podstawie art. 647¹ § 5 k.c. stanowi art. 518 § 1 k.c., podczas gdy roszczenie to ma charakter odszkodowawczy (art. 471 k.c.), a jedną z przesłanek pozostaje wykazanie szkody przez inwestora”. Ponieważ Sąd Apelacyjny odrzucił art. 518 § 1 k.c. jako podstawę prawną rozstrzygnięcia, to przytoczony zarzut nie ma związku z podstawą przyjętą przez Sąd Apelacyjny, wobec czego zagadnienie drugie, które sformułowali skarżący, jest - w okolicznościach rozpoznawanej sprawy - czysto teoretyczne. Odpowiedź na nie nie miałaby żądanego wpływu na rozstrzygnięcie, skoro rozstrzygnięcie mogłoby wiązać się tylko z tymi przepisami, których naruszenie skarżący zarzucili w ramach podstawy kasacyjnej z art. 398³ § 1 pkt 1 k.p.c.

Z uwagi na powyższe Sąd Najwyższy odmówił przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania (art. 398⁹ § 2 k.p.c.).

Wniosek pełnomocnika powoda zawarty w odpowiedzi na skargę kasacyjną o zasądzenie kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu kasacyjnym należało oddalić jako złożony przez osobę nieuprawnioną. Powód jest Skarbem Państwa, zatem w postępowaniu przed Sądem Najwyższym ma zastosowanie art. 4 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 15 grudnia 2016 r. o Prokuraturii Generalnej Rzeczypospolitej Polskiej (tekst jedn.: Dz. U. z 2019 r. poz. 1265 ze zm.) przewidujący wyłączne zastępstwo Skarbu Państwa przed Sądem Najwyższym przez Prokuratorę Generalną Rzeczypospolitej Polskiej. Odpowiedź na skargę kasacyjną z żądaniem zasądzenia wspomnianych kosztów w imieniu jednostki organizacyjnej Skarbu Państwa, z działalnością której wiązało się dochodzone roszczenie, wniosła pełnomocnik-radca prawny, która do działania przed Sądem Najwyższym została umocowana przez organ tej jednostki, była więc pozbawiona zdolności postulacyjnej (art. 87¹ § 3 k.p.c.).

jw